

Бектилди:

КР ССМнын 2020-жылдын

« _____ » _____

№ _____ буйругу менен

СТАНДАРТТЫК ОПЕРАЦИЯЛЫК ПРОЦЕДУРА ДЕМ АЛУУ ЖЫШТЫГЫН ӨЛЧӨӨ

Дем алуу жыштыгын өлчөө стандарттык операциялык процедура (мындан ары - СОП) эл аралык сунуштамалардын жана жергиликтүү ченемдик-методикалык документтердин негизинде иштелип чыккан.

ДАЙЫНДОО:

СОП ишти уюштуруунун тартибин аныктайт, медициналык кызмат көрсөтүүлөрдүн сапатын камсыздоо системасынын ажырагыс бөлүгү болуп саналат жана бардык адистердин иш-аракеттерин стандартташтырууга, ошондой эле ишти аткаруу учурунда кетирилген каталар менен байланыштуу тобокелдиктерди азайтууга багытталган.

АТКАРУУ БОЮНЧА ТАЛАПТАР

Аракеттенүү мезгилинде СОПту аткаруу милдеттүү болуп саналат, аны аткаруудан баш тартуунун жүйөөсү айтылып, документке түшүрүлүп, КР Саламаттык сактоо министрлиги менен макулдашуусу зарыл. Зарылчылыгына жараша СОП кайрадан каралып чыгып, КР ССМнын макулдугу боюнча өзгөртүлүүсү ыктымал.

Жабдылышы:

- секундомер же секунддук жебелүү саат
- бейтап күндөлүгү же байкоо баракчасы

Бойго жеткен адамдын дем алуу жыштыгын өлчөө

Иш-аракеттердин алгоритми:

Даярдык көрүү:

1. Бейтапка өзүңүздү тааныштырып, макулдугун алыңыз.
2. Секундомерлүү саатт же секундомерди даярдаңыз.
3. Колдорду жууп-тазалаңыздар.

Аткарып баштоо:

1. Көкүрөк клеткасынын үстүңкү бөлүгү көрүнүп тургудай кылып бейтапты ыңгайлуу абалда жаткыруу зарыл.
2. Кар жилик артериясындагы пульсту текшерүү учурундагыдай кылып бейтапты колун кармаңыз.
3. Көкүрөк клеткасына көз салыңыздар: ал кантип көтөрүлүп жана түшүп жаткандыгын көрөсүздөр.
4. Эгерде сизге көкүрөк клеткасынын кыймылы көрүнбөй жаткан болсо, колуңузду бейтаптын көкүрөк клеткасына коюңуз. Мындай шартта сиз сөзсүз түрдө болуп жаткан кыймылды туясыз.
5. 1 мүнөт ичиндеги дем алуу жыштыгын эсептеп чыгыңыз (демди ичке тартууларды гана).

Аяктоосу:

1. Өлчөө процесси аяктагандан кийин бейтапка ыңгайлуураак отуруп алуусуна жардамдашыңыз жана ашык баш нерселердин бардыгын алып салыңыз.

2. Колдорду жууп-тазалаңыздар.

3. Өлчөө маалыматтарын бейтапты байкоо баракчасына жазыңыз.

Эскертүү:

- норма боюнча дем алуу менен байланышкан кыймылдар бирдей ритмге ээ (башкача айтканда бирдей убакытта кайталанат).
- бойго жеткен адамдын ДКЖ мүнөтүнө 16-20 болсо, аялдардыкы бир аз көбүрөөк санды көрсөтөт.
- уктап жатканда адамдын дем алуусу адатта жайбаракат мүнөзгө өтөт (мүнөтүнө 14-14 жолу), дем алуу кара күч жумшоо, эмоционалдык дүүлүгүүлөрдү тездейт;
- ДКЖ тездеши - тихипноэ; ЖКЖ сээлдеши – брадипноэ, ал эми дем алуунун токтошу – апноэ деп аталат;
- дем алуунун түрлөрү: аялдарда - көкүрөк менен, эркектерде курсак менен, балдарда – аралаш;
- ДКЖ эсептөөдө дем алуунун тереңдигине жана ритмине, ошондой эле дем тартуу менен дем чыгаруулардын узактыгына көңүл бурунуздар, дем алуу түрлөрүн жазып алыңыз.

Балдардын дем алуу жыштыгын өлчөө

Аракеттердин алгоритми

1. Баланын энесине процедура өткөрүүнүн жүрүшүн жана максатын түшүндүрүңүз.
2. Колдорду жууп-тазалап, кургатып жана жылытып алыңыздар.
3. Баланы жаткарып, көкүрөгүнүн алдыңкы бөлүгү менен курсагын бошотуп алыңыз (эмчектеги балдардын дем алуу жыштыгын уктап жатканда саноо туура болот).
4. Көкүрөк жана курсак кыймылына байкоо бир мүнөттөй байкоо жүргүзүңүз.
5. Эгерде визуалдык эсеп жүргүзүү кыйынчылык жаратса, анда дем алуунун түрүнө жараша колунуздарды көкүрөгүнө коюп, бир мүнөт ичинде аткарылган дем алууларды санаңыз:
  - 1 жашка чейинки балдарда – курсак аркылуу дем алуу;
  - 1-2 жаш курактагы балдарда – аралаш түрдө дем алуу;
  - 3-4 жаштагы балдарда – көкүрөк аркылуу дем алуу;
  - кыздарда – курсак аркылуу дем алуу;
6. Өлчөө иштеринин натыйжасында алынган маалыматтарды бейтапты байкоо баракчасына жазып коюңуз.
7. Колду жууп, андан соң кургатыңыз.

Эскертүү: ымыркай курактагы балдардын дем алуусун эсептөө учурунда фонендоскопту пайдаланууга болот.

Дем алуу жыштыгы:

- толук кандуу төрөлгөн балада – мүнөтүнө 40-60 жолу,
- ара төрөлгөн балада – мүнөтүнө 60-80 жолу,
- 5 жашка чейинки балада мүнөтүнө 20-25 жолу,
- 10 жашка чейинки балада мүнөтүнө 18-20 жолу,
- 15 жашка чейинки балада мүнөтүнө 16-18 жолу.